

RIIGIKOHUS
TSIVIILKOLLEEGIUM
KOHTUOTSUS

Eesti Vabariigi nimel

Kohtuasja number	3-2-1-83-08
Otsuse kuupäev	Tartu, 24. oktoober 2008. a
Kohtukoosseis	Eesistuja Ants Kull, liikmed Henn Jõks ja Jaak Luik
Kohtuasi	Osaühingu Alazanii hagi aktsiaseltsi Ülemiste City vastu 80 280 krooni 12 senti saamiseks.
Vaidlustatud kohtulahend	Tallinna Ringkonnakohtu 22. veebruari 2008. a otsus tsiviilasjas nr 2-06-523
Kaebuse esitaja ja kaebuse liik	Osaühingu Alazanii kassatsioonkaebus
Menetlusosalised ja nende esindajad Riigikohtus	Hageja osaühing Alazanii (registrikood xxxxxxxx), esindaja vandeadvokaat Vahur Krinal Kostja aktsiaselts Ülemiste City (registrikood xxxxxxxx), esindaja vandeadvokaat Margus Lentsius
Asja läbivaatamise kuupäev	29. september 2008. a, kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

1. Muuta Tallinna Ringkonnakohtu 22. veebruari 2008. a otsust osaliselt õigusliku põhjenduse osas. Muus osas jätta ringkonnakohtu otsus muutmata.

2. Jätta kassatsioonkaebus rahuldamata.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Osaühing Alazanii (hageja) esitas 2. jaanuaril 2006 Tallinna Linnakohtule hagi aktsiaseltsi Dvigatel (ühines 30. oktoobril 2007 ühendava ühinguga aktsiaseltsiga Ülemiste City) (kostja) vastu, paludes kostjalt välja mõista 10 000 krooni. Menetluse käigus suurendas hageja oma nõuet, paludes kostjalt välja mõista 80 280 krooni 12 senti.

Hagiavalduse kohaselt sõlmisid pooled 28. detsembril 1996. a tähtajatu lepingu, mille kohaselt hageja hankijana kohustus valmistama kostja valukoja tsehhile mudeleid valudetailide tootmiseks. Kostja tellijana kohustus tasuma toodete eest viie päeva jooksul ning maksma tasumise tähtaja rikkumise korral viivist päevas 0,5% tähtajaks tasumata summast. Kostja täitis lepingut kuni 15. aprillini 1997.

31. märtsi 1998. a asutamisotsusega loodi kostja valukoja tsehhist Dvigatel VALU AS. Viimati nimetatud äriühing kanti äriregistrisse 1. oktoobril 1998 ning selle üheks juhatuse liikmeks oli kostja juhatuse liige Ants Pilving. Kuni 1998. a augustini esitas hageja lepingust tulenevad arved tasumiseks kostjale, pärast seda saadeti arved kostja juhiste kohaselt Dvigatel VALU AS-le. Alates

20. detsembrist 1999 on Dvigatel VALU AS uueks ärinimeks AS VALUKODA. Tallinna Linnakohus kuulutas 7. märtsi 2000. a otsusega välja AS VALUKODA pankroti. Hageja esitas nõude nimetatud äriühingu pankrotimenetluses, kuid seda ei rahuldatud. Riigikohtu 14. mai 2003. a otsuse p 8

(tsiviilasi nr 3-2-1-64-03) kohaselt väitis kostja, et ta andis 9. tsehhi varad 27. märtsil 1998 üle AS-le VALUKODA ja viimasele läksid üle ka varaga seotud kohustused. Kostja juhatuse liige A. Pilving ei ole kordagi arvete tasumisest keeldunud, vaid ta on palunud oodata. Hageja toimis arvete esitamisel kostja juhise järgi. Kostja on rikkunud oma kohustusi pahatahtlikult. A. Pilving, kes juhtis hageja nõude tekkimise ajal nii kostja kui ka AS VALUKODA tegevust, teadis, millised kohustused millise

lepinguga oli kostja endale võtnud ja kes mille eest maksma pidi. Kostja ei ole hagejat teavitanud, millised kostja kohustused anti üle AS-le VALUKODA. Hageja on palunud arvete alusel tasuda kokku 69 808 krooni 80 senti, millele lisandub viivis 10 471 krooni 32 senti. Seega võlgneb kostja hagejale kokku 80 280 krooni 12 senti.

2. Kostja hagi ei tunnistanud. Tema vastuväidete kohaselt anti kõik valukoja tsehhiga seotud kohustused üle AS-le VALUKODA, kes hakkas neid iseseisva juriidilise isikuna kandma alates 1. oktoobrist 1998. Hageja teadis uue äriühingu moodustamisest. 31. märtsi 1997. a arve on tasaarvestatud. Hageja ei ole esitanud nõudeid kostja juhatuse ning nõukogu liikmete vastu. Kostja arvates on hageja nõue aegunud.

3. Harju Maakohus (kes menetles asja alates 1. jaanuarist 2006) rahuldas 9. novembri 2007. a otsusega hagi ja mõistis kostjalt hageja kasuks välja põhivõla 69 808 krooni 80 senti ja viivise 10 471 krooni 32 senti, kokku 80 280 krooni 12 senti. Maakohtu otsuse põhjenduste kohaselt on tõendatud, et hageja esitas kostjale 6. augustil 1998 arve 22 278 krooni 40 senti peale ja 11. septembril 1998 arve 1510 krooni 40 senti peale. Pärast 1. oktoobrit 1998 esitas hageja kostja korraldusel arved AS-le VALUKODA: 5. oktoobril 1998 arve 4189 krooni peale, 18. novembril 1998 arve 2950 krooni peale ja 3. detsembril 1998 arve 38 881 krooni peale. Kokku on hageja esitanud arveid tööde eest maksmiseks 69 808 krooni 80 senti eest. Kostja ei ole talle esitatud arvete tasaarvestamist tõendanud. Vaidlusaluse lepingu poolteks on hageja ja kostja ning lepingut ei ole lõpetatud ega muudetud. Samuti ei ole hageja sõlminud uut lepingut AS-ga VALUKODA. Hageja valmistas kostja korralduste kohaselt mudeleid tema tootmistsehhi tarbeks ning kostja kohustus selle eest hagejale tasuma lepingus ettenähtud korras. Hageja jaoks ei ole tähtsust sellel, kellele ja milleks kostja oma vara üle andis. Kostja kohustused tulenesid pooltevahelisest lepingust ning selle pooleks AS VALUKODA ei olnud. Seega on hagi õigesti esitatud kostja vastu. Tulenevalt võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse (VÕSRS) § 12 lg-st 2 tuleb asjas kohaldada lepingu sõlmimise ajal kehtinud tsiviilkoodeksi (TsK) sätteid. TsK § 173 lg 1 kohaselt tuleb kohustused täita nõuetekohasel viisil ja kindlaksmääratud tähtajaks vastavalt seaduse või lepingu sätetele. Hageja nõue ei ole aegunud. Enne 1. juulit 2002 kehtinud tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 113 lg 1 järgi on hagi korras õiguste kaitse üldine aegumistähtaeg kümme aastat, väljaarvatud nõuded, mille kohta on seaduses sätestatud lühendatud aegumistähtaeg või mille kohta aegumist ei kohaldata. Sama põhimõtte kajastub ka kehtiva TsÜS § 146 lg-s 4, mille kohaselt on tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult. Kostja ei toiminud oma kohustuste täitmisel kooskõlas enne 1. juulit 2002. a kehtinud TsÜS § 108 lg-ga 1 heas usus. Äriregistri andmetest nähtuvalt oli kostja juhatuse liige A. Pilving ka AS VALUKODA juhatuse liikmeks. Seega oli ta teadlik kostja kohustustest hageja vastu ning hoidis nende täitmisest tahtlikult kõrvale.

4. Kostja esitas maakohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse, milles palus maakohtu otsuse tühistada ja teha uue otsuse, millega jätta hagi rahuldamata.

Ringkonnakohtu lahend ja põhjendused

5. Tallinna Ringkonnakohus tühistas 22. veebruari 2008. a otsusega maakohu otsuse ja tegi asjas uue otsuse, millega jättis hagi rahuldamata.

Ringkonnakohtu otsuse põhjenduste kohaselt hindas maakohus vääralt tõendeid. Ekslik on maakohu järeldus, et AS VALUKODA moodustamisel ei läinud viimasele üle pooltevahelisest lepingust tulenevad kohustused. Pooled ei vaidle selle üle, et nimetatud lepingust tulenevaid kohustusi täitis just kostja valukoja tsehh, mille varade baasil AS VALUKODA moodustati. Kohustuste üleminekut on tunnistanud ka hageja, kes esitas lepingust tulenevad arved just AS-le VALUKODA. Viimane on osaliselt ka arveid tasunud. Pooled ei vaidle ka selle üle, et hageja 81 004 krooni suurust nõuet tunnustati AS VALUKODA (pankrotis) pankrotimenetluses. See nõue jäi rahuldamata, sest äriühingul ei jätkunud vara kõikide nõuete rahuldamiseks.

Maakohus kohaldas ebaõigesti materiaalõiguse norme. Äriseadustiku (ÄS) § 5 lg 3 kuni 9. juulini 1998 kehtinud sõnastuse kohaselt vastutab ettevõtte üle andnud isik kolmandate isikute ees solidaarselt omandajaga enne ettevõtte või selle osa üleminekut tekkinud kohustuste eest, mille täitmise tähtpäev on saabunud viie aasta jooksul pärast üleminekut. 10. juulil 1998 jõustunud äriseadustiku täiendustega lisati nimetatud lõikesse pärast sõna "saabunud" sõnad "või saabub". AS VALUKODA on kantud äriregistrisse 1. oktoobril 1998. Seega vastutas kostja solidaarselt AS-ga VALUKODA hageja ees kuni 1. oktoobrini 2003.

Hageja nõue on aegunud, kuna see on esitatud pärast 1. oktoobrit 2003. Aegunud oleks nõue ka kehtiva TsÜS § 146 lg 1 alusel, mille kohaselt on tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg kolm aastat. Ainuüksi asjaolu, et kostja ja AS VALUKODA juhatuse liikmeks oli üks ja seesama isik, ei võimalda kohaldada TsÜS § 146 lg-s 4 sätestatud kümneaastast aegumistähtaega. Asjas ei ole tuvastatud asjaolusid, millest nähtuks, et kohustatud isik rikkus oma kohustust tahtlikult. Hageja ise esitas 3. aprillil 2000 sama nõude AS VALUKODA (pankrotis) pankrotimenetluses, pidades seega just teda kohaseks kostjaks. Hageja nõue ka tunnustati. Asjas pole tõendeid selle kohta, et hageja ise oleks pärast 3. aprilli 2000 pöördunud võla sissenõudmiseks kostja poole ja kostja oleks võla tasumisest tahtlikult keeldunud.

Kuivõrd ringkonnakohus jättis hagi aegumise tõttu rahuldamata, ei andnud ta hinnangut hagiavalduses toodud muudele asjaoludele.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

6. Hageja esitas kassatsioonkaebuse, milles palub ringkonnakohtu otsuse tühistada ja saata asja samale ringkonnakohtule uueks läbivaatamiseks. Ringkonnakohus leidis ekslikult, et hagi on aegunud. Asjas tuli kohaldada TsÜS § 146 lg-s 4 sätestatud kümneaastast aegumistähtaega. Kostja õiguste ja kohustuste üleminek AS-le VALUKODA ei ole tõendatud. Seega ei tulnud asjas kohaldada ÄS § 5 lg-t 3 kuni 9. juulini 1998. a kehtinud sõnastuses.

7. Vastuses kassatsioonkaebusele pidas kostja ringkonnakohtu otsust seaduslikuks ning palus jätta kaebuse rahuldamata.

KOLLEEGIUMI SEISUKOHT

8. Kolleegium leiab, et kassatsioonkaebus tuleb jätta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 691

lg 1 p 1 alusel rahuldamata ja ringkonnakohtu otsuse resolutsioon muutmata. Kolleegium muudab TsMS § 692 lg 2 alusel ringkonnakohtu otsuse põhjendusi.

9. Kolleegium nõustub ringkonnakohtu järeldusega, et AS-le VALUKODA läksid üle ka vaidlusalusest lepingust tulenevad kohustused. Ettevõtte ülemineku ajal kehtinud ÄS § 5 lg 2 (kuni 9. juulini 1998. a kehtinud sõnastuses) sätestas, et ettevõtte või selle osa omandi või valduse üleminekul lähevad omandajale või valduse saajale üle kõik ettevõtte või selle osaga seotud kohustused, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Ettevõtte või selle osa omandi või valduse üleminekul lähevad sellega seotud õigused üle omandajale või valduse saajale vastavalt nendevahelisele kokkuleppele. Teistsugune kokkulepe ei kehti kolmandate isikute suhtes. Viidatud sättest tulenevalt lähevad kohustused koos ettevõtte üleminekuga üle automaatselt. Seega läksid kostja majandusüksuse (valukoja tsehhi) üleminekul uuele äriühingule seaduse alusel üle ka kostja majandusüksusega seotud kohustused.

10. Ringkonnakohus tugines õigesti ÄS § 5 lg-le 3 (enne 1. juulit 2002 kehtinud sõnastuses), mille kohaselt enne ettevõtte või selle osa üleminekut tekkinud kohustuse eest, mille täitmise tähtpäev on saabunud viie aasta jooksul pärast üleminekut, vastutab ettevõtte üle andnud isik kolmandate isikute ees solidaarselt omandajaga. Sama põhimõte on sätestatud pärast 1. juulit 2002 kehtiva võlaõigusseaduse (VÕS) § 183 lg-s 1. Kostja kohustused tekkisid 28. detsembril 1996 sõlmitud lepingust enne ettevõtte üleminekut ning kohustuste täitmise tähtpäev saabus alates arvete esitamisest 1998. aasta augustis, s.o viieaastase tähtaja jooksul pärast ettevõtte üleminekut. Seega ei ole välistatud, et tulenevalt kehtinud ÄS § 5 lg-st 3 vastutab kostja enne ettevõtte osa üleminekut tekkinud kohustuste eest solidaarselt AS-ga VALUKODA.

11. Samas tugineb ringkonnakohus ekslikult ÄS § 5 lg-le 3 ka oma järelduses hagi aegumise kohta. Kõnealune säte ei reguleeri ettevõtte üle andnud isiku vastu esitatava nõude aegumistähtaega. Enne ettevõtte või selle osa üleminekut tekkinud kohustuste täitmata jätmisest või mittenõuetekohasest täitmisest tuleneva nõude aegumistähtaeg oli sätestatud ÄS § 5 lg-s 4 (enne 1. juulit 2002 kehtinud sõnastuses). Tulenevalt VÕSRS § 9 lg-st 1 kohaldatakse tsiviilseadustiku üldosa seaduses ning võlaõigusseaduses aegumise kohta sätestatud ka enne 1. juulit 2002 tekkinud aegumata nõuetele. Hageja nõude esitamise ajal kehtinud VÕS § 183 lg-st 3 järeldub, et enne ettevõtte üleminekut tekkinud kohustustest tulenevate nõuete aegumistähtaeg on viis aastat ettevõtte üleminekust, kui mõnele neist nõuetest ei kehti lühem aegumistähtaeg.

Eeltoodu tõttu on ekslik ringkonnakohtu seisukoht, et vaadeldavas asjas tuleb aegumistähtaega arvestada alates kostja AS VALUKODA äriregistrisse kandmisest 1. oktoobril 1998. Seaduses seotakse aegumistähtaja kulgemise algus ettevõtte ülemineku ajaga. Eeltoodu ei mõjuta aga ringkonnakohtu lõppjärelduse õigsust hagi aegumise kohta, sest hagi viieaastane aegumistähtaeg oleks möödunud ka juhul, kui arvestada aegumistähtaja kulgemise algust ettevõtte osa üleminekust, s.o 27. märtsist 1998 (toimiku I kd, lk-d 91 ja 99).

12. Ringkonnakohus märgib oma otsuse põhjendustes, et hageja nõue oleks aegunud ka kehtiva TsÜS § 146 lg 1 alusel, mille kohaselt on tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg kolm aastat. Kolleegium

leiab, et ettevõtte üleandja vastu esitatava nõude aegumistähtaega sätestav VÕS § 183 lg 3 on TsÜS § 146 lg 1 suhtes erisätteks. Sellisel juhul kohaldatakse erisätet. Seega tuleneb ettevõtte üleandja vastu esitatud nõude aegumistähtaeg võlaõigusseaduses kehtestatud eriregulatsioonist.

13. TsÜS § 146 lg 4 kohaselt on sama paragrahvi lõigetes 1-3 nimetatud nõuete aegumistähtaeg kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus kohustusi tahtlikult. Kolleegium asub seisukohale, et kõnealune säte, mis kehtestab hagi aegumise regulatsioonis täiendava kriteeriumina kohustatud isiku tahtluse, on omakorda käsitatav erisättena VÕS § 183 lg 3 suhtes. Seega arvestatakse ettevõtte üleandja kohustuste tahtliku rikkumise korral ettevõtte üleandja vastu esitatava nõude aegumistähtaega tulenevalt TsÜS § 146 lg-s 4 sätestatust.

Hageja leiab, et kuna A. Pilving oli nii kostja kui ka AS VALUKODA juhatuse liige, siis pidi kostja olema teadlik, et hageja esitatud arved on maksmata ning puudusid põhjused, miks arveid ei saanud tasuda kostja. Kolleegium jagab ringkonnakohtu arusaama, et ainuüksi sellest, et kostja ja AS VALUKODA juhatuse liikmeks oli üks ja seesama isik, ei järeldu, et kostja rikkus oma kohustusi hageja vastu tahtlikult. Ringkonnakohus on õigesti ja põhjendatult leidnud, et asjas ei ole tuvastatud asjaolusid, millest nähtuks, et kostja rikkus oma kohustust tahtlikult.

Ants Kull, Henn Jõks, Jaak Luik